SESSIÓ FORMATIVA · ÀNGEL BLAU

Escola, famílies i protecció.

Criteris compartits per prevenir, detectar i actuar davant la violència sexual infantil.

20 OCTUBRE 2026 · 18.30 h

Montse Iserte

Psicòloga, sexòloga i formadora

Online · En català

Prevenir

Crear confiança.

Detectar

Observar amb criteri.

Actuar

Escoltar i coordinar.

Una guia per a docents, equips educatius i professionals.
Amb pautes de primera acollida, comunicació amb les famílies
i una fitxa per traslladar els aprenentatges al centre.

Material de suport d'Àngel Blau. No és una transcripció de la sessió ni substitueix els protocols aplicables. Recursos oficials i enllaços a la pàgina 9.

02 / PREVENIR

La confiança es construeix abans que aparegui un dubte.

La prevenció també és la manera com escoltem, respectem els límits i fem accessible l'ajuda cada dia.

Un llenguatge compartit per a cada etapa

Etapa	Proposta educativa per incorporar a la pràctica
Infantil	Posar nom al cos, respectar la intimitat i poder expressar que un contacte no agrada. Identificar persones adultes a qui demanar ajuda.
Primària	Treballar els límits propis i aliens, diferenciar una sorpresa d'un secret que preocupa i practicar com demanar suport.
Secundària	Parlar de consentiment, pressions, intimitat i relacions digitals. Fer visibles els canals d'ajuda sense culpabilitzar qui els necessita.

Quatre decisions que pot prendre el centre

- Fer visible l'ajuda. L'alumnat ha de saber amb qui pot parlar i com trobar aquesta persona, també si no s'atreveix a fer-ho davant del grup.
- Escoltar les petites preocupacions. Respondre amb respecte a una incomoditat quotidiana contribueix a crear confiança per explicar qüestions més difícils.
- Revisar les rutines. Pensar com es protegeixen la intimitat i els límits en espais, activitats, comunicacions i relacions entre adults i alumnat.
- Facilitar la participació. Adaptar el llenguatge i els suports a les necessitats comunicatives, la llengua, l'edat i la discapacitat.

Una pregunta per al claustre

Si un alumne necessita parlar demà, sabrà a qui adreçar-se? I totes les persones de l'equip sabran com rebre'l?

Amb les famílies

Compartiu el sentit protector de l'educació afectivosexual: conèixer el cos, respectar els límits, reconèixer el malestar i saber buscar ajuda. Les activitats proposades aquí són orientacions pedagògiques per adaptar al projecte de centre, no instruments de detecció.

03 / DETECTAR

De la impressió a una observació útil.

Un canvi pot demanar atenció i tenir causes diverses. El paper del centre és observar amb criteri i activar l'ajuda que correspongui.

Separem tres coses

Què recollim	Com ho formulem
Fet observable	Què hem vist o escoltat, quan i en quin context. Evitem etiquetes com «està estrany» sense concretar.
Paraules espontànies	Les expressions literals de l'alumne, si n'hi ha, distingides de les nostres paraules.
Actuació professional	Què hem fet, a qui ho hem comunicat i pel canal establert. Les hipòtesis han de quedar diferenciades dels fets.

Observar no és investigar

- Cap indicador aïllat permet concloure que hi ha hagut violència sexual. Alhora, no cal esperar a tenir proves per comunicar indicis pels circuits competents. [1, 5]
- No busquem que l'alumne confirmi una hipòtesi nostra. Evitem fer preguntes a diferents persones per reconstruir els fets pel nostre compte.
- Quan cal registrar informació, fem-ho en el sistema autoritzat del centre, amb accés restringit i seguint les instruccions de custòdia.

Observació, consulta i comunicació

Observar és descriure fets en el context educatiu.
Consultar és demanar orientació a les figures i serveis competents.
Comunicar és posar els indicis en coneixement de qui ha d'actuar.
No són tres fases que sempre calgui esgotar en aquest ordre: la protecció i la urgència determinen la resposta.

Una nota ben escrita facilita la coordinació

En un registre professional, una formulació concreta com «durant la tutoria ha dit espontàniament...» és més útil que una conclusió com «segur que li passa...». No cal omplir buits ni obtenir més detalls perquè el relat sembli complet.

Si hi ha risc immediat, la prioritat és l'atenció i la protecció: 112.

04 / PRIMERA ACOLLIDA

El primer que necessita és sentir-se escoltat.

Rebre una revelació pot remoure'ns. Una resposta calmada ajuda a oferir seguretat sense condicionar el relat. [2, 3]

Paraules que poden ajudar

Per transmetre...	Podem dir...
Escolta	«T'escolto.» · «Gràcies per explicar-m'ho.»
Reconeixement	«Has fet bé de dir-m'ho.» · «No és culpa teva.»
Suport	«Buscarem ajuda per protegir-te.»
Confidencialitat amb límits	«Ho compartiré amb les persones que ens han d'ajudar. T'explicaré els passos que puguem acordar.»

Què fem en aquell moment

- Busquem calma i privacitat, sense exposar l'alumne davant del grup. Respectem els silencis i el ritme amb què parla.
- Prenem seriosament el relat, sense jutjar ni expressar incredulitat. Evitem mostrar una alarma que pugui fer-lo sentir responsable del nostre malestar.
- Escoltem el que explica espontàniament. No cal obtenir una narració completa ni fer repetir els fets.
- Després, registrem fidelment la informació i les actuacions pel canal segur i activem el circuit corresponent.

Evitem aquestes respostes

«N'estàs segur?» · «Per què no ho has dit abans?» · «Explica'm exactament tot el que ha passat.» · «Això quedarà entre nosaltres.»

Poden posar en dubte, pressionar, induir o crear una promesa que no podem sostenir.

La primera acollida no és una entrevista exploratòria

No confrontem la persona assenyalada ni assumim funcions d'investigació. En les violències sexuals, l'exploració correspon als serveis especialitzats segons el circuit aplicable. [1, 2]

05 / COORDINAR

La resposta no pot dependre d'una sola persona.

Compartir responsabilitats significa saber qui fa què i evitar que l'alumne hagi de tornar a explicar-se a cada pas.

Des de quin paper	Què cal tenir situat
Qui detecta o escolta	Acollida, protecció inicial, registre fidel i comunicació segons el protocol. No assumir la investigació.
Direcció del centre	Activació del circuit i coordinació de les actuacions que li corresponen, incloses les comunicacions exigibles.
COCOBE i orientació	Suport i coordinació en el marc de les funcions establertes al centre. Conèixer el paper de cada figura abans d'una alerta.
Serveis competents	Orientació, protecció, atenció sanitària, especialitzada o judicial segons la situació. El centre hi col·labora dins de les seves funcions.

El circuit depèn del context

Una situació entre alumnat, una sospita que implica una persona adulta del centre i una situació en l'àmbit familiar o fora del centre requereixen identificar el protocol corresponent. No traslladem automàticament el mateix recorregut a tots els supòsits. [1]

El circuit intern no ha de retardar la protecció

La LOPIVI estableix deures de comunicació davant indicis de violència i una exigència especial per a professionals que tenen encomanada la cura o l'educació d'infants i adolescents. L'aplicació concreta s'ha de fer amb el protocol i les autoritats competents. [5]

I l'endemà, a l'escola?

- Acordem una persona de referència i un seguiment que no demani nous relats.
- Revisem rutines i ajustos necessaris perquè l'alumne pugui continuar vinculat al centre.
- Compartim només allò necessari amb qui té responsabilitat en l'actuació. El claustre o el grup de famílies no són espais per difondre el cas.
- Donem suport professional a qui ha rebut la revelació, preservant la privacitat.

06 / COMUNICAR AMB LA FAMÍLIA

Una conversa preparada. Uns passos compartits.

La família necessita una informació clara, escolta i orientació. El centre ha de preparar aquesta comunicació d'acord amb el circuit de protecció.

Abans de contactar-hi

Acordeu amb direcció i els serveis competents qui informa, a qui, quan i com. Si la sospita implica l'entorn familiar o comunicar-ho pot augmentar el risc, no contacteu-hi automàticament: seguiu les indicacions dels serveis de protecció.

Una estructura per preparar la reunió

- 1. Situar el motiu. Expliqueu que la prioritat és la protecció i el benestar de l'infant. Prepareu un espai privat i limiteu les persones presents a les necessàries.
- 2. Compartir allò conegut. Diferencieu observacions, paraules espontànies i interpretacions. No presenteu conclusions no acreditades ni demaneu a la família que investigui.
- 3. Escoltar la reacció. Deixeu espai al desconcert o a les preguntes sense culpabilitzar. La incredulitat no ha de paralitzar les actuacions exigibles.
- 4. Explicar les actuacions. Digueu què s'ha fet i què correspon fer a continuació, dins dels límits d'informació establerts pels serveis.
- 5. Acordar el contacte. Concreteu la persona de referència, el canal de comunicació i el seguiment. La reunió no ha de convertir-se en una nova exploració del relat de l'infant.

Un inici possible de conversa

«Us hem convocat perquè hi ha una situació que ens preocupa i volem compartir què sabem i com l'estem abordant. La prioritat és que el vostre fill o filla estigui protegit i acompanyat. Us explicarem els passos i el suport amb què comptem.»

És una proposta de llenguatge per adaptar als fets i a les indicacions dels serveis. No és una plantilla universal.

Abans d'acabar, comprovem...

La família sap amb qui parlar, què pot fer avui i quan tornarem a contactar? Hem explicat que no cal interrogar l'infant ni fer-li repetir els fets?

07 / PAUTES PER A CASA

Acompanyar sense carregar l'infant amb més preguntes.

Aquestes pautes poden ajudar la persona adulta protectora. Cal ajustar-les a les indicacions dels serveis que intervenen. [3]

Escoltar i oferir seguretat

- Agraïu que ho hagi explicat i transmeteu que no és culpa seva. Podeu dir: «Soc aquí per ajudar-te».
- Respecteu el seu ritme. No cal tornar al tema constantment ni pressionar-lo perquè expliqui més.
- Eviteu fer-lo responsable del malestar dels adults o demanar-li que us tranquil·litzi.

Protegir i buscar ajuda

- Seguiu les indicacions professionals per evitar noves situacions de risc. No confronteu pel vostre compte la persona assenyalada.
- Coordineu-vos amb la persona de referència del centre i amb els serveis que intervinguin. Davant risc immediat, truqueu al 112; per orientació sobre possibles maltractaments, al 116 111. [4]
- No feu repetir el relat a altres familiars, no suggeriu respostes ni assageu què haurà de dir davant dels professionals.

Sostenir el dia a dia

- Manteniu rutines i activitats que li donin estabilitat, amb els ajustos que necessiti. Acordeu amb el centre com donar continuïtat a aquest acompanyament.
- Preserveu la privacitat. No compartiu el relat, imatges o dades en xarxes ni en grups informals.
- Demaneu suport per gestionar les vostres emocions. Tenir ajuda també us permet acompanyar millor.

Si més endavant no en vol parlar

Manteniu la disponibilitat sense pressionar. Un silenci o un canvi en la manera d'explicar-se no s'ha d'utilitzar per treure conclusions pel vostre compte: traslladeu la preocupació als professionals que intervenen.

Una idea per recordar

No us correspon resoldre-ho en solitari. La vostra presència, el suport i la coordinació amb els recursos adequats formen part de la protecció.

08 / FITXA PER AL CENTRE

Què ens emportem a la pràctica?

Completeu aquesta pàgina amb l'equip. És una eina d'organització i reflexió: no hi anoteu noms ni relats de casos.

El nostre punt de referència

Quina figura rep les alertes? Com es garanteix una alternativa si no està disponible?

El protocol que ens correspon

On és accessible? Quan el vam revisar? Qui comprova que és la versió vigent?

La primera acollida

Quines dues frases volem tenir presents? Quina resposta adulta volem deixar de fer?

La comunicació amb la família

Qui la prepara i quins serveis ens orienten abans de contactar-hi?

Una millora concreta

Què canviarem al centre, qui ho impulsarà i quan en revisarem l'aplicació?

Per al seguiment de l'equip

Data de revisió: _____
Responsable de convocar-la: _____
Un suport extern que necessitem consultar: _____

09 / RECURSOS I FONTS

Tenir els recursos a mà també és preparar-se.

Els enllaços són clicables. Consulteu sempre la versió vigent dels documents i el circuit aplicable al vostre centre.

Recurs	Per a què serveix
112	Emergència o risc immediat.
116 111	Infància Respon: orientació i comunicació de possibles maltractaments infantils. [4]
USAV · Inspecció · EAP	Suport als centres educatius segons les funcions i els circuits establerts.
Barnahus	Atenció especialitzada i coordinada a infants i adolescents víctimes de violència sexual. L'accés segueix el circuit corresponent; no és un telèfon d'emergències.
Àngel Blau	Informació sobre l'entitat i els seus serveis: angelblau.com.

Per aprofundir

[1] Departament d'Educació · Protocol d'actuació davant de qualsevol tipus de violència en l'àmbit educatiu (2024). Revisar-ne l'abast i l'apartat sobre violències sexuals. Obrir recurs

[2] Educació i Igualtat i Feminismes · Guia d'acompanyament i bon tracte a l'alumnat que verbalitza situacions de violències sexuals. Obrir recurs

[3] CEJFE · Recomanacions per a familiars i professionals quan hi ha una revelació de violència sexual en nens, nenes i adolescents. Obrir recurs

[4] Generalitat · Comunicació de maltractaments d'infants i adolescents. Obrir recurs

[5] LOPIVI · Llei orgànica 8/2021, especialment els articles 15, 16, 34 i 35. Obrir recurs

Fonts consultades el 15 d'octubre de 2026. Les frases i activitats són propostes de suport; no s'atribueixen com a citacions de la ponent. Aquest quadern no substitueix l'atenció professional ni els protocols.

Amb la col·laboració de

Generalitat de Catalunya
Departament de Drets Socials